

Kopsavilkums

1. Šajā Nobeiguma ziņojumā dota atskaite un aprakstītu darba rezultāti konsultāciju līguma DA-05-133-li ietvaros. Izveidots ar mērķi veicināt „Kalnciema ielas Attīstības projekta” attīstību un turpināšanos, minētais līgums paredzēja darbu pie projekta informatīvā materiāla izveides un popularizācijas; sadarbības ar privāto sektoru, tai skaitā, publisko-privāto partnerattiecību modeļu analīzes; kā arī projekta starptautiskās dimensijas un sadarbības projektu veidošanas. Ciešā saistībā ar minētajiem mērķiem un projekta būtību (saturu), papildus noticis darbs, kas saistīts ar Kalnciema ielas pilsēt būvniecisko statusu.
2. Projekta ietvaros attiecīgi realizēti sekojoši rezultāti:
 - a. aktivitātēm Kalnciema ielā kopā piesaistīti 13 500 Ls¹, no kuriem 10 500 Ls privātā, bet 3000 Ls – valsts un starptautisks finansējums;
 - b. izveidots projektam atbilstošs starptautisks partneru tīkls, tapis kopēja projekta „Bridging the sustainable gaps in town preservation – focus on wooden architecture” melnraksts. Minētais projekts, kuru paredzēts iesniegt finansēšanai ES programmā „Kultūra 2000”, pozitīvas atbildes gadījumā Rīgas domei ļautu piesaistīt vēl vismaz 35 000 Ls praktiskām un metodiskām aktivitātēm kultūrvēsturiskās koka apbūves saglabāšanas jomā;
 - c. izmantojot starptautisko partnerību, notikusi Tampere (Somija) muzeja vēsturisko koka ēku pētnieces Hanneles Kuitunen darba vizīte Rīgā, kuras rezultātā veiktā izpēte Kalnciema ielā ievērojami papildinājusi līdz tam esošo informatīvo bāzi, un uz kuras pamata
 - d. izveidots iesniegums Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijai, kurā pamatota Kalnciema ielas koka apbūves kultūrvēsturiskā vērtība. Materiāls ir guvis Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas akceptu un ir pamats tālākām diskusijām par Kalnciema ielas statusu augstākās lēmējinstītūcijās;
 - e. piesaistot juridisko konsultāciju biroju ar pieredzi publisko-privāto partnerattiecību jomā, analizēta šāda modeļa uzbūve un potenciālā attīstība Kalnciema ielā. Procesa gaitā organizēta konsultācija Rīgas domei²;
 - f. noticis darbs ar iedzīvotājiem, tai skaitā iedzīvotāju vēlmu un ideju izzināšana attiecībā uz Kalnciema ielas attīstību un iesaiste Rīgas Attīstības plāna izveidē;

¹ neskaitot dažādu organizāciju („Latvia Nostra”, „Sala”, citi) atbalstu „graudā” (telpas, uzkodas, utt)

² 2006. gada 10. janvārī, dalībnieki A. Aksenoks, Andis Cinis, Olafs Pulks, Zane Rutkovska, „Rödl&Partner” pārstāvji, Jonas Büchel un Zane Loža

- g. tikusi uzturēta sadarbība ar projekta atbalstītājiem privāto un nevalstisko sektoru, tai skaitā organizējot konferenci/ diskusiju „Mans vecais koka nams”;
 - h. atbalstīta iniciatīva Rīgā izveidot Koka Arhitektūras un Informācijas centru.
3. „Kalnciema ielas Attīstības projekta” nosaukums norāda uz projekta dinamisko raksturu, un darbība konsultāciju līguma ietvaros papildus augstākminētajiem rezultātiem ir veicinājusi virkni projektu, kuri uz šo brīdi atrodas procesa stadijā:
- a. ir saskaņota un tiek organizēta starptautisko partneru vizīte Rīgā 2006. gada marta pēdējās nedēļās. Tās mērķis ir pirmā sadarbības projekta pieteikuma noslīpēšana, iepazīšanās ar Rīgas un Latvijas koka apbūvi, turpmākas sadarbības virzienu plānošana;
 - b. nepieciešams turpināt aizsākto sadarbību ar vietējiem partneriem, kas darbojas ap un ar koka apbūves saglabāšanu – identificēti vismaz 4 citi projekti šajā jomā, kas iesniegti finansējumam Rīgas domes Attīstības fondā 2006. gadam;
 - c. sadarbībā ar vietējiem partneriem, nepieciešams papildināt izstrādato Koka Arhitektūras un Informācijas centra koncepciju, lai centrs dotu maksimālu atdevi;
 - d. nepieciešams apgūt daļu no privātā sektora finansējuma Kalnciema ielas attīstībai un konkrēti, AS „Hansabanka” ziedojumu 8000 Ls apmērā bērnu spēļu laukuma izveidei Kalnciema ielā. Nepieciešams izstrādāt pilnu bērnu laukuma izbūves projektu, kā arī to ieviest;
 - e. tiek gaidīta darba uzdevuma par publiskā sektora līdzdalību Kalnciema ielas attīstībā izpilde, ko šī konsultāciju līguma ietvaros veic juridisko konsultāciju kompānija „Kļaviņš&Slaidiņš”;
 - f. visos gadījumos, nepieciešama tālāka sadarbība ar iedzīvotājiem, to informēšana;
 - g. iztrūkumu un novecojušas informācijas dēļ nepieciešams izstrādāt jaunu Kalnciema ielas Attīstības projekta bukletu, piesakot to finansējumam Valsts Kultūrkapitāla fonda projektu konkursā 2006. gada martā.
4. Darbība šī līguma ietvaros ir devusi pamatu vairāku svarīgu virzienu attīstībai, kuri, veiksmīgi uzsākti, būtu jāturpina. Konsultants apņemas pilnībā pabeigt un iesniegt projekta pieteikumu ES programmai „Kultūra 2000”, organizēt un vadīt minēto vizīti, kā arī sagatavot un iesniegt projekta pieteikumu jaunam informācijas bukletam. Pārējo uzsākto aktivitāšu turpināšanai būtu nepieciešama tālāka darbība vismaz 15 darba dienu mēnesī apjomā, līdz šī gada beigām. Ņemot vērā aktivitāti kultūrvēsturiskās apbūves saglabāšanā, kāda ir vērojama Rīgā, uzsvars būtu jāliek uz šo dažādo iniciatīvu savstarpēju koordināciju. Koka Arhitektūras un Informācijas centrs varētu kalpot par pamatu dažādu individuālu pieredžu un prasmu apkopošanai un to atbalstam.

Saturs

KOPSAVILKUMS	1
1. NODAĻA: PROJEKTA INFORMATĪVIE MATERIĀLI, TĀ POPULARIZĀCIJA	5
Aktivitātes	5
Rezultāti	5
2. NODAĻA: SADARBĪBA AR PRIVĀTO SEKTORU, TAI SKAITĀ PUBLISKO-PRIVĀTO PARTNERATTIECĪBU JOMĀ	6
Aktivitātes	6
Rezultāti 1: atzinumi par PPP Kalnciema ielā	7
Rezultāti 2: citi ieguvumi no sadarbības ar privāto sektoru	9
3. NODAĻA: PROJEKTA STARPTAUTISKĀ DIMENSIJA	10
A. Hanneles Kuitunen vizīte Rīgā: Kalnciema ielas ēku apsekojumi un iesniegums VKPAI	10
Aktivitātes	10
Rezultāti	11
B. Vizītes Tallinā, Pori, Tamperē un Viļņā	11
Aktivitātes	11
Rezultāti	12
Komentāri	13
4. NODAĻA: CITAS AKTIVITĀTES	14
5. NODAĻA: NOBEIGUMS - IESĀKTIE PROJEKTI UN NĀKAMIE SOĻI	15
1. pielikums: privātā sektora atbalsts, vidustērmiņa projekta attīstības fāze	16
2. pielikums: PPP attīstības vīzijas Kalnciema ielā	18
3. pielikums: fotomateriāls sadarbība ar partneriem	38
4. pielikums: pieteikums ES programmai „Kultūra 2000”, aktivitātes un budžets	41
5. pielikums: Koka Arhitektūras un Informācijas centra koncepcija	63
6. pielikums: partneru apciemojuma programma 2006. gada martam	65
7. pielikums: iedzīvotāju komentāri Rīgas pilsētas Attīstības plānam	66
8. pielikums: vēstule Rīgas mēram, atbalstot Koka Arhitektūras un Informācijas centra tapšanu	72
9. pielikums: iesniegums VKPAI (uz Hanneles Kuitunen izpētes pamata)	75

levads

Šajā Noslēguma ziņojumā dota atskaite par padarīto konsultāciju līguma DA-05-133-li ietvaros. Konsultāciju līgums, kas tika izveidots ar mērķi veicināt „Kalnciema ielas Attīstības projekta” (turpmāk tekstā – „Kalnciema projekts”) darbību un turpināšanos, paredzēja darbu pie

- projekta iekšējās dokumentācijas un popularizācijas (tai skaitā, informatīvie bukleti);
- sadarbības ar privāto sektoru un it īpaši, lai veicinātu publisko-privāto partnerattiecību veidošanos Kalnciema ielā;
- projekta starptautiskās dimensijas attīstības – partneru tīkla veidošanas.

Sekojoš „Kalnciema projekta” attīstībai un izvērtējot efektīvākos veidus, kā nodrošināt projekta turpināšanos, par svarīgu mērķi tā gaitā (2005. gada rudens) turklāt tika izvirzīta starptautiska sadarbības projekta izveide un iesniegšana ārējam finansētājam (ES).

„Kalnciema projekts”, kura pamatideju saglabāt Kalnciema ielas vēsturisko koka apbūvi 2002. gadā formulēja biedrība „Latvia Nostra”, un kura guva tā laika Rīgas mēra G. Bojāra atbalstu, ir risinājies politiski un pilsētībūvnieciski dinamiskā vidē – tā gaitā ir mainījusies Rīgas domes politiskā vadība, kā arī tapis jauns Rīgas pilsētas Attīstības plāns. Šīs izmaiņas un it īpaši, jaunais Rīgas Attīstības plāns, ietekmējušas arī „Kalnciema projekta” darbību, un, papildus jau uzskaitītajiem uzdevumiem, sadarbībā ar iedzīvotājiem projekts aktīvi piedalījies

- Rīgas pilsētas Attīstības plāna tapšanas procesā.

Šī ziņojuma četras pirmās nodaļas attiecīgi apskata četru augstāk minēto darbības virzienu aktivitātes, rezultātus un secinājumus. Taču, tā kā vairākos virzienos uz šī konsultāciju līguma bāzes ir aizsākti projekti, kurus ir nepieciešams turpināt, piektā nodaļa sniedz ierosinājumus tālākajiem soļiem, lai veiksmīgi virzītu „Kalnciema projektā” aizsāktās iniciatīvas.

1. nodaļa: projekta informatīvie materiāli, tā popularizācija

Aktivitātes

„Kalnciema projekts” gan pirms, gan šī konsultāciju līguma ietvaros ir guvis plašu popularitāti. Papildus publikācijām masu medijos/ citos izdevumos un projekta popularizācijas sadarbības rezultātā (skat. 3. nodaļu), ļoti veiksmīgs ir bijis projekta ietvaros izdotais „Kalnciema ielas Attīstības projekta” buklets. No 2000 gabaliem angļu, latviešu un krievu valodās katrā, uz šo brīdi (2006. gada februāris) ir akūts iztrūkums angļu valodas metienam, bet no latviešu metiena saglabājušies tikai daži desmiti izdevumi.

Īpaši aktīva ir bijusi bukleta lasītāju atgriezeniskā saite, sniedzot idejas vai signalizējot par ar projektu saistītām dažādu mērķa grupu prioritārajām nepieciešamībām. Visbiežāk saņemtie komentāri norāda uz:

- nepieciešamību pēc papildus informācijas par Rīgas koka apbūvi tūristiem;
- ar koka namu saglabāšanu saistīta praktiska materiāla trūkumu;
- informācijas trūkumu attiecībā uz koka namu atjaunošanas finansējumu un Rīgas pilsētas nostājas koka apbūves saglabāšanā.

Zīmīgi, ka uz šīm nepieciešamībām norāda arī darbs ar Kalnciema ielas iedzīvotājiem.

Rezultāti

Uzsverami divi būtiski, „Kalnciema projekta” attīstībai svarīgi rezultāti:

- reakcija uz lasītāju atgriezenisko saiti – komentāru ietveršana, plānojot turpmākās projekta atktivitātes un tai skaitā, veidojot pieteikumu ES programmai „Kultūra 2000”;
- aizsākta pieteikuma sagatavošana jauna, aktualizēta bukleta projekta pieteikums Valsts Kultūrkapitāla fonda finansējumam iesniegšanai 2006. gada martā. Pozitīva rezultāta gadījumā, bukletu paredzēts izdot 2006. gada maijā.

2. nodaļa: sadarbība ar privāto sektoru, tai skaitā publisko-privāto partnerattiecību jomā

Aktivitātes

Ideja par sadarbību Kalnciema ielā projekta iniciatoriem biedrībai „Latvia Nostra” 2002. gadā radās, novērojot virkni ar ēkām un pašu ielu saistītu problēmu, kas nerada nepieciešamo klimatu ielas un tās apkārtnes sakopšanai un attīstībai. Proti,

- pa Kalnciema ielu no Pārdaugavas un Rīgas centru ikdienas kursē ne tikai intensīva vieglā, bet arī smagā satiksme, kā rezultātā koka ēkas gūst kosmētiskus (netīrumi) un kapitālus (tiek traumēta to konstrukcija) defektus;
- Kalnciema ielas koka ēku ansamblis nav juridiski aizsargāts, kā rezultātā apbūves nākotne nav paredzama;
- Gandrīz 1/3 Kalnciema ielas koka ēku pieder, vai tās apsaimnieko, pašvaldība, līdz ar ko tajās esošo pašvaldības vai privatizēto dzīvokļu iemītniekiem nav dabīgas motivācijas ēkas atjaunot;
- Kalnciema ielā un tai pieguļošās teritorijās nav izveidota atraktīva infrastruktūra (taciņas, automašīnu stāvvietas, bērnu spēļu laukumi, utt), kas uzlabotu iedzīvotāju dzīves kvalitāti un veicinātu privātā biznesa attīstību (kafejnīcas, veikaliņi, utt).

Šajā kontekstā, sadarbība ar privāto sektoru tika uztverta kā atslēga projekta attīstībā. Sākotnējā līguma izpildes stadijā, pārņemot biedrības „Latvia Nostra” aizsākto pieeju veidot ieinteresētu privātu uzņēmumu/ personu darba grupu, kas kopīgi definētu un ieviestu projekta mērķus, tika organizētas vairākas darba grupas tikšanās un paplašināts ieinteresēto personu loks (detalizēts apraksts Vidustermiņā ziņojumā, svarīgākie izvilkumi 1. pielikumā). Faktu, ka privātais sektors ir ieinteresēts projektā, pamatoja ne tikai tā plašais apmeklējums līguma ietvaros organizētajās tikšanās reizēs, bet arī Rīgas domes veiktā aptauja.³

Kā nakamais solis sadarbības ar privāto sektoru realizācijā veidojas atziņa, ka privātā sektora efektīvai iesaistīšanai ir nepieciešams bāzes modelis, kurā uzskatāmi iesaistīta un savas intereses izsaka Rīgas dome. Pretējā gadījumā „Kalnciema projektam” nav pietiekošas politiskas garantijas un prestiža, kuru neesamība būtiski kavē privātā sektora padziļinātu iesaisti.

³ Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta Starptautisko projektu nodaļas veiktā aptauja, 2005. gada vasara (RD: Rihards Zariņš; aptauju veic: Dmitrijs Zverevs)

Pamatojoties uz šo atziņu, sākotnējā ievirze sadarbībā ar privāto sektoru tiek virzīta, lai rastu risinājumus publisko-privāto partnerattiecību veidošanai tās klasiskajā nozīmē. Konsultāciju līguma ietvaros tiek organizētas vairākas tikšanās ar juridisko konsultāciju kompāniju PPP jomā „Rodl&Partner”, tai skaitā tikšanās ar Rīgas mēru A. Aksenoku 2006. gada 10. janvārī. Sekojot Rīgas domes izteiktajai vēlmei pasūtīt profesionālu konsultāciju par PPP izveidošanu juridiskā jomā, konsultants sagatavo un izsūta darba uzdevumus juridisko konsultāciju kompānijai „Rodl&Partner”, kā arī tā esošam sadarbībam partnerim konsultantiem „Kļaviņš&Slaidiņš”.

Rezultāti 1: atzinumi par PPP Kalnciema ielā

PPP definīcija

Jēdziens Publiskās-Privātās Partnerattiecības (PPP), pretēji citiem sadarbības līgumiem, kādi varētu tikt noslēgti starp publisko un privāto sektoru, pasvītro publiskā sektora lēmumu izmantot privāto sektoru publiskā sektora pienākumu nodrošināšanā, par to attiecīgi norēķinoties. Ar „publiskā sektora pienākumiem” tiek saprasti pakalpojumi vai citas aktivitātes, no kurām labumu gūst visa sabiedrība. Pilsētas attīstības jomā vistradicionālākais piemērs ir infrastruktūra, taču atsevišķos gadījumos tās var būt arī citas lietas, piemēram, ēku ārējais veidols vietās, kur ēkas ir labi redzamas un ietekmē pilsētas tēlu. Lēmumu par privātā sektora iesaisti publiskais sektors pieņem, izejot no apsvērumiem par efektivitāti, un visbiežāk to pamato nepieciešamo prasmju neesamība vai brīvu (uzreiz pieejamu) finansiālu resursu trūkums. Pretējā gadījumā, savus pienākumus privātais sektors nodrošina pats. Īpaši svarīgi atzīmēt, ka minētais lēmums par izpildes nodrošinātāju ir sekundārs jeb pakārtots pozitīvam politiskam lēmumam.

Kalnciema ielas gadījumā politisko gribu apstiprina 2005. gada rudenī Rīgas mēra A. Aksenoka parakstītais sadarbības līgums ar biedrībām „Latvia Nostra” (Kalnciema ielas Attīstības projekta iniciators) un „Urban Baltic”.

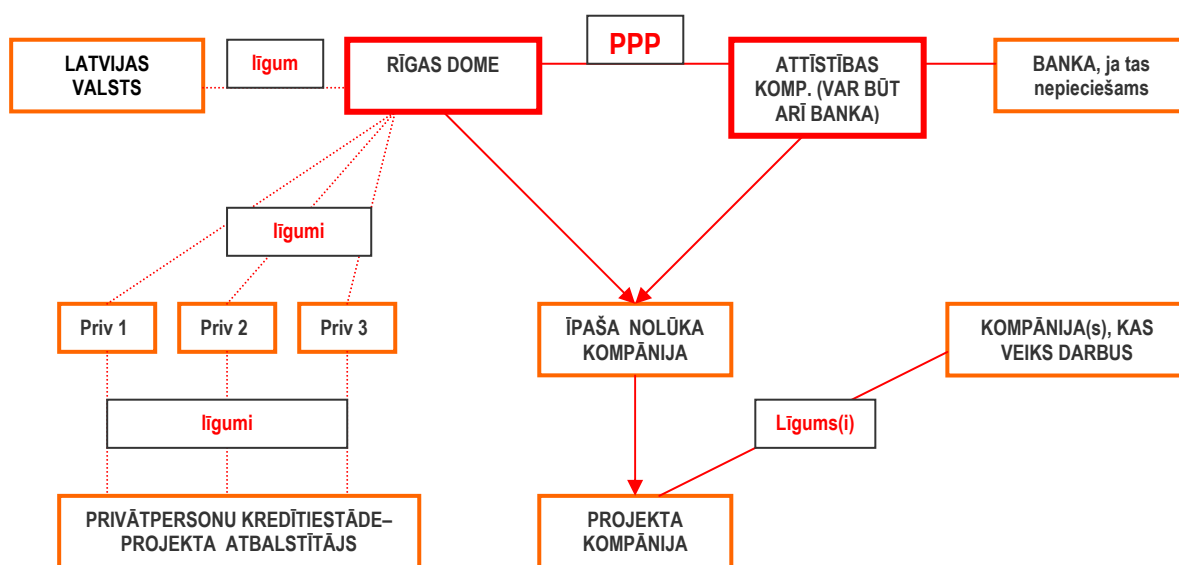
Publiskā sektora pienākumi Kalnciema ielā

Publiskā sektora pienākumi, lai sekmētu Kalnciema ielas attīstību, ir 1) atbilstošas infrastruktūras nodrošināšana, 2) pašvaldībai piederošu ēku atjaunošana un pirmkārt, uzlabojot to ārējo tēlu, 3) iespēju robežās - privātajam sektoram piederošu ēku ārējo fasāžu atjaunošana vai tās veicināšana.

PPP uzbūves modelis

Lai iegūtu pilnīgu informāciju par PPP organizatorisko uzbūvi, konsultants konsultējās ar Nord LB, „Rödl&Partner”, kā arī GLC (Glücksburg Consulting Group) – konsultantu grupām ar plašu pieredzi PPP veidošanā (Nord LB un „Rödl&Partner” sagatavotie materiāli: 2. pielikums).

Pēc būtības, Kalnciema ielas attīstība pēc PPP principa būtu iespējama, pastāvot sekojošai juridiskai uzbūvei (sadarbību un saistības regulē savstarpēji līgumi):

Galvenie partneri ir Rīgas dome un tās izvēlēta Attīstības kompānija – privātā sektora pārstāvis, kuram Rīgas dome uztic nodrošināt publiskā sektora pienākumu izpildi, par to slēdzot attiecīgu PPP līgumu. Piemēram, infrastruktūras uzlabošana, pašvaldībai piederošo koka ēku atjaunošana, iespēju robežās arī privātmāju ārējo fasāžu atjaunošana. Optimālā variantā, Rīgas dome turklāt ir panākusi privātmāju īpašnieku vienošanos (līgums starp Rīgas domi un ikvienu individuālu privātpašnieku), ka izvēlēta Attīstības kompānija atjaunos ne tikai Rīgas domes apmaksāto, bet ēkas pilnu atjaunošanu, starpību (ja nepieciešams, ar kredīta starpniecību) sedzot pašam īpašniekam.

Rīgas Dome un Attīstības kompānija kopīgi dibina Īpaša Nolūka kompāniju (Special Purpose Vehicle), kas būs līdzēju mantas (atjaunojamās infrastruktūras, ēku, finansu) turētājs, un Projekta kompāniju, kas atbildēs par plānoto procesu norisi. Projekta kompānija ir tā iestāde, kura slēdz līgumus par darbu izpildi un tipiski, arī par objektu uzturēšanu pēc darbu pabeigšanas. Darbu

izpildi un objektu uzturēšanu bieži ir lietderīgi uzticēt vienai un tai pašai kompānijai, tādējādi automātiski nodrošinot darbu augstāku kvalitāti. Uz lieliem apjomiem, tādi kā Kalnciema ielas projekts, turklāt būtu iespējams noslēgt fiksētas summas kontraktu, tādējādi izslēdzot riskus darbu veikšanas gaitā. Attīstības kompānija, savukārt, var būt vai nu finansu turētājs, vai arī nepieciešamos līdzekļus aizņemties bankā.

Pušu ieguvumi, veicot projektu pēc PPP principa

- a. Rīgas dome: īsā laikā pabeigti darbi, mazināts risks procesa gaitā, nav uzreiz izlietoti lieli budžeta līdzekļi; iespēja izmantot pašvaldībai piederošos īpašumus (zemi un ēkas) Kalnciema ielā PPP finansēšanai;
- b. Attīstības kompānija: izmanto savas kompetences;
- c. Privātie ēku īpašnieki: ieguvumi no fiksētas summas līguma, vienotas pieejas, projekta atbalstītājas-bankas.

Tas, vai Kalnciema ielai ir vai nav nepieciešams PPP, ir atkarīgs no svara, kādu Rīgas dome saredz attiecībā uz punktā „a” minētajiem ieguvumiem. Uz doto momentu Rīgas dome ir pasūtījusi pētījumu par citiem iespējamiem finansēšanas modeļiem, ko šī konsultāciju līguma ietvaros izstrādā juridisko konsultāciju birojs „Kļaviņš&Slaidiņš”.

Rezultāti 2: citi ieguvumi no sadarbības ar privāto sektoru

Darbības rezultātā sasniegti divi konkrēti rezultāti:

- 1) AS „Hansabanka” ziedojums bērnu laukuma izveidei Kalnciema ielā, 8000 Ls apmērā;
- 2) Privātpersonas atbalsts Kalnciema ielas projekta ikmēneša operatīvo izdevumu segšanā par 2005. gadu, 850 Ls apmērā.

Pie projekta sadarbības ar privāto sektoru rezultātiem jāpiemin arī „Kļaviņš&Slaidiņš” atbalsts gan projekta agrākajās stadijās, gan arī draudzīgā cena, kādu birojs bija gatavs piedāvāt patreiz notiekošajam pētījumam.

Jāatzīmē, ka neskaitot biedrības „Latvia Nostra” ieguldījumu, laikā no 2004. gada „Kalnciema projekts” ir piesaistījis ārējo finansējumu vismaz Ls 13 500 apmērā. Liela daļa no šī finansējuma (Ls 8 850) ir piesaistīta tieši šī konsultāciju līguma darbības laikā. Papildus, šī līguma ietvaros ir tapuši projekti, kuri dod iespējas piesaistīt vēl vismaz 35 000 Ls (Rīgas guvums no projekta „Kultūra 2000”).

3. nodaļa: projekta starptautiskā dimensija

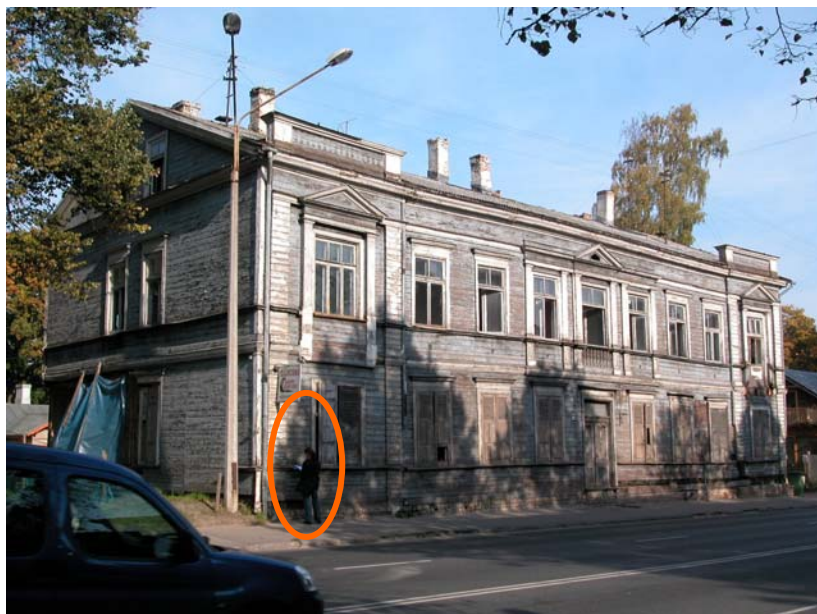
Konsultāciju līguma ietvaros tikuši uzņemti kontakti, notikusi pieredzes apmaiņa un sadarbība ar partneriem no Somijas („Toivo” koka informācijas centrs Pori pilsētā un Tamperes pilsētas muzejs), Lietuvas (Viļņas Vecpilsētas Attīstības Aģentūra) un Igaunijas (Tallinas koka informācijas centrs), kas devusi tiešu ieguldījumu KIPA mērķu sasniegšanā un attīstībā.

A. Hanneles Kuitunen vizīte Rīgā: Kalnciema ielas ēku apsekojumi un iesniegums VKPAI

Aktivitātes

Sadarbībā ar Tamperes pilsētas muzeju no Somijas, 2005. gada rudenī līguma ietvaros tika organizēta muzeja vēsturisko ēku pētnieces Hanneles Kuitunen darba vizīte Latvijā - trīs nedēļu laikā Hannele apsekoja un dokumentēja 24 Kalnciema ielas Koka ansambļa ēkas. Tādejādi tika būtiski papildināta projekta rīcībā esošā informācija, kas nepieciešama, lai izdarītu pamatotus secinājumus par Kalnciema ielas apbūves kultūrvēsturisko vērtību.

Hannele Kuitunen darbībā apsekojot koka ēkas Rīgā, Kalnciema ielā

Rezultāti

Hanneles Kuitunen savāktā informācija un secinājumi ļāva apgalvot, ka Kalnciema ielas apbūve atbilst kritērijiem, kas var pretendēt uz valsts nozīmes pilsētas būvniecības pieminekļa statusu. Uz šīs informācijas bāzes 2005. gada nogalē tika sagatavots un iesniegts pieteikums Valsts Kultūras Pieminekļu Aizsardzības Inspekcijai (VKPAI). Materiāls no vairākiem aspektiem izvērtē Kalnciema ielas Koka ansambļa kopējo vērtību, kā arī sniedz detalizētu informāciju par katru no koka ēkām (pilns materiāls: 9. pielikums).

Uz šī Nobeiguma ziņojuma sagatavošanas brīdi ir zināms, ka pieteikums saņēmis VKPAI atbalstu. VKPAI piekrīt līguma ietvaros tapušajam priekšlikumam Kalnciema ielas Koka ansamblim piešķirt valsts nozīmes pilsētas būvniecības statusu, un sagatavo tālāku materiālu izskatīšanai Latvijas Republikas Kultūras Ministrijai.

Kultūras pieminekļa statusa piešķiršana apliecinātu iespējas Kalnciema ielai un tās apkārtnē veidoties par īpašu, sakoptu un atraktīvu pilsētas teritoriju. Valsts gatavība atbalstīt Kalnciema ielas attīstības procesus kalpotu par pozitīvu signālu potenciālajiem investoriem un Kalnciema ielas iedzīvotājiem.

Tajā pašā laikā jāatzīmē, ka joprojām pietrūkst informācijas it īpaši par Kalnciema ielas tuvo apkārtni, kurā arī atrodas vērtīgas koka ēkas. Tādēļ Kalnciema ielā aizsākto kultūrvēsturisko ēku apsekošanu un dokumentāciju ir nepieciešams turpināt un izvērst.

B. Vizītes Tallinā, Pori, Tamperē un Viļņā

Aktivitātes

Ar mērķi veicināt nākotnes projektu izveidi, konsultants 2005. gada pēdējā ceturksnī un 2006. gada sākumā apciemoja partnerus Tallinā, Pori, Tamperē un Viļņā. Visi četri minētie partneri, tāpat kā Rīgas dome, ir ieinteresēti un ikdienā nodarbojas ar ilgtspējīgu kultūrvēsturiskās apbūves saglabāšanas modeļu izstrādi un ieviešanu, tai skaitā koka mantojuma jomā (skat. fotomateriālu 3. pielikumā). Apciemojuma laikā partneri iepazīstināja ar savu darbu, darba metodēm; tika pārrunātas esošās aktivitātes, idejas un problēmas. Lai turpinātu sarunas par tālāku sadarbību, partneri vienojās par kopīgu atbildes vizīti Rīgā 2006. gada marta beigās.

Rezultāti

Sadarbības rezultātā partneri vienojās sagatavot kopīgu projekta pieteikumu ES programmai „Kultūra 2000”, kas dotu iespēju risināt aktuālākās problēmas, vienlaicīgi padziļinot sadarbību. Projekts „Bridging the gaps in sustainable town preservation – focus on wooden heritage⁴” paredz risināt trīs aktuālākās problēmas, kādas partneri saredz koka mantojuma saglabāšanas jomā: 1) praktisku zināšanu un prasmju trūkums profesionālajā un sabiedriskajā līmenī; 2) informācijas un citu izglītojošu un informatīvu materiālu trūkums, tai skaitā attiecībā uz kultūrtūrisma vēsturiskās koka apbūves teritorijās; 3) kultūras projektu pievienotā vērtība – metodes tās aprēķināšanai. Uz šī ziņojuma tapšanas brīdi ir:

- sagatavots projekta pirmais melnraksts (4. pielikums), tai skaitā izstrādāta Rīgas Koka mantojuma un izglītības centra koncepcija (5. pielikums);
- veikti sagatavošanās darbi un sastādīta programma partneru apciemojumam Rīgā šī gada marta beigās (6. pielikums).

Minētā Somijas, Igaunijas un Lietuvas partneru apciemojuma mērķis ir iepazīties ar Rīgas koka apbūvi, projektiem un idejām, kā arī turpināt darbu pie projekta pieteikuma sagatavošanas. Projekta pieteikumu tapšana ir dinamisks process, un to pilnībā pabeigt ir paredzēts līdz 2006. gada jūnijam. Projekta iesniegšana ES programmai „Kultūra 2000” vēl nav izsludināta, bet no iepriekšējās pieredzes paredzams, ka tas notiks 2006. gada agrā rudenī.

Piedāvājot starptautisku profesionāļu apmaiņu, projekts dos iespēju uzlabot koka mantojuma atjaunošanas kvalitāti konkrētam(iem) objekta(iem) katrā no partnervalstīm. Rīgā tie varētu būt plānotais Koka mantojuma un izglītības centrs Krāsotāju ielā 11 un Kalnciema ielas koka apbūve. Vienlaicīgi, projekts nodrošinās saistošas informatīvās un izglītojošās bāzes izveidi, popularizējot pilsētas koka mantojumu un veicinot kultūrtūrisma.

Jāatzīmē, ka Rīga kā projekta „„Bridging the gaps in sustainable town preservation – focus on wooden heritage” galvenais partneris ir ne tikai projekta iniciators, bet ir uzņēmusies nodrošināt projekta sagatavošanu, kas tiek veikta šī līguma ietvaros. Sagatavojot projektu, konsultants regulāri konsultējas ar Kultūras ministrijas programmas „Kultūra 2000” Latvijas aģentūru, kā arī veic aktivitātes, lai piesaistītu papildus projekta partnerus no Latvijas un ārzemēm. Uz šo brīdi:

- bez jau minētajiem ārzemju partneriem, projektam ir arī asociētais partneris no Kuldīgas domes;
- projekts ir ievietots Kultūras projektu „Searching for partners” datu bāzē.

⁴ Aktuālākās problēmas ilgtspējīgā pilsētvides attīstībā – uzsvars uz koka mantojumu”

Komentāri

Kalnciema ielas Attīstības projekts noris paralēli ar vairākām citām Rīgas kultūrvēsturiskās koka apbūves iniciatīvām. Rīgas domes Attīstības fondam finansējumam 2006. gadā ir iesniegti vismaz četri (4), dažādu organizāciju pieteikti projekti par minēto tēmu:

- 1) „Unikāla, autentiska koka ēku ansambla – Mūrnieku ielas renovācija” (projektu datu bāzes NR 627, iesniedzējs Jānis Galakrodzenieks (Rīgas dome/Latgales priekšpilsēta));
- 2) Kultūrvēsturisko pieminekļu – koka un mūra ēku – saglabāšana un atjaunošana (NR 441, Pīgožnis Artūrs (Rīgas dome/ Īpašuma departaments));
- 3) „Mūrnieku ielas ar unikālu autentisku koka ēku apbūvi kā amatniecības ielas ar jauna tūrisma produktu izveide” (NR 1613, Māra Zālīte (Rīgas dome/ Pilsētas attīstības departaments));
- 4) „Burtnieku nama (Rīgas 2. mūzikas skolas) koka fasādes renovācija” (NR 1470, Līga Gaisa (Rīgas dome/ Kultūras pārvalde)).

Visi projekti paredz koka ēku fasāžu un detaļu (logi, durvis, slēgi) atjaunošanu, ēku tehnisko apsekošanu un pilsētvides autentisku sakārtošanu. To paredzamie rezultāti uzsvēr kultūrtūrisma attīstību lokālā līmenī (ap objektu(iem)). Šādā kontekstā konsultāciju līguma ietvaros tapušais projekts „Bridging the gaps in sustainable town preservation – focus on wooden architecture” ne vien pasvītro tēmas aktualitāti, bet piedāvā būtisku pievienoto vērtību – izveidojot šādu centru:

- tiek apvienota un interpretēta dažādu projektu individuālā pieredze;
- veidots visos projektos izmantojams informatīvs un izglītojošs materiāls;
- praktisks atbalsts projektu realizācijā – darba grupas, semināri; uzturēta vienota amatnieku un profesionāļu datu bāze;
- līdz ar to, nodrošināta iespēja iedzīvotāju metodiskai iesaistei atjaunošanas procesos (neviens no individuāliem projektiem neparedz);
- centrs kalpo kā visas Rīgas kultūrtūrisma atbalsta punkts attiecībā uz koka apbūves rajoniem.

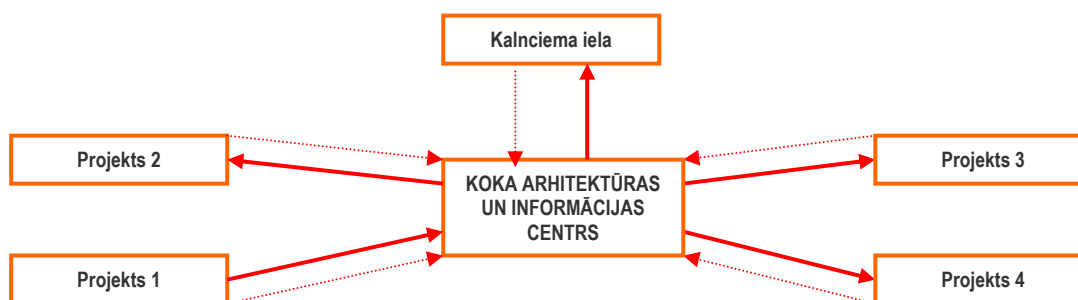
Lai iegūtu maksimālu atdevi no visiem minētajiem projektiem, tai skaitā šī konsultāciju līguma ietvaros sagatvoto projektu, nepieciešami sekojoši turpmākie soļi:

- visu minēto projektu autoru tikšanās, projektu prezentācijas un diskusija par iespējām sadarboties;

- pozitīvā gadījumā, sadarbības procesu vadība un izvēršana, kas vienlaicīgi liktu pamatus Koka Arhitektūras un Informācijas centra darbības uzsākšanai.

Jāatzīmē, ka interesi par šo centru un vēlmi sadarboties ir izteikusi arī Latvijas Amatniecības kamera.

Koka Arhitektūras un Informācijas centra (KAIC) loma

Attēlā parādīts, ka vienota KAIC nepieciešamība izriet (raustītās bultas) no pamatproblēmām, kurām risinājumus pašreizējā situācijā vienlaicīgi meklē vairāki projekti. KAIC atdeve (biezā bulta) būtu atbalsts un zināšanas (*know-how*), ko tas sniegtu pēc būtības līdzīgu problēmu risināšanai dažādos projektos.

4. nodaļa: citas aktivitātes

Līguma ietvaros konsultants ir darbojies arī citās, ar šī līguma mērķiem cieši saistītās aktivitātēs:

- a. aktīvas sadarbības ar iedzīvotājiem rezultātā ir tapuši iedzīvotāju komentāri jaunajam Rīgas Attīstības plānam
- b. organizēti publiski pasākumi, tai skaitā 2006. gada vasarā – diskusija „Mans vecais koka nams” (materiāli 7. pielikumā);
- c. atbalstīta Koka Arhitektūras un Informācijas centra iniciatīva, tai skaitā analizējot Rīgā esošos šādam projektam piemērotos koka namus (8. pielikums).

5. nodaļa: Nobeigums - iesākie projekti un nākamie soļi

„Kalnciema projekts” ir dinamisks process, kurā vienam sekmīgi veiktam solim seko nākamais. Šis konsultāciju līgums devis iespēju „spert pirmos soļus” – veikt pamatdarbības tādos virzienos kā:

- Kalnciema ielas statuss;
- privāto-publiisko partnerattiecību modeļa izveide;
- Kalnciema ielas infrastruktūras uzlabojumi;
- starptautiskā sadarbība;
- vietējā sadarbība un vienota Koka Arhitektūras un Informācijas centra izveide
- projekta popularizācija un kultūrtūrisma attīstība Rīgas koka apbūves rajonos.

Konkrēti, virzienu Kalnciema ielas statuss nepieciešams turpināt:

- jebkurā (pozitīvā vai negatīvā) gadījumā skaidrojot tā ietekmi, iespējas un ierobežojumus iedzīvotājiem;

Privāto-publiisko partnerattiecību modeļa izveidi nepieciešams turpināt:

- kopā ar Rīgas domi izvērtējot juridisko konsultantu „Kļaviņš&Slaidiņš” sniegtos paskaidrojumus un piedāvājumus;
- pozitīva atzinuma gadījumā (Rīgas dome ir gatava iesaistīties) veidojot un vadot sadarbības procesu ar iedzīvotājiem un privāto sektoru.

Kalnciema ielas infrastruktūras uzlabojumus nepieciešams turpināt:

- izveidojot pilnu projektu „bērnu rotaļu laukums Kalnciema ielā” (pilns nepieciešamais budžets, dizains, būvniecība);
- vadot tā ieviešanu.

Starptautisko sadarbību nepieciešams turpināt:

- organizējot un uzņemot partnerus 2006. gada marta beigās;
- pilnībā pabeidzot un iesniedzot pieteikumu programmai „Kultūra 2000”.

Vietējo sadarbību un KAIC izveidi nepieciešams turpināt:

- organizējot tikšanos ar citām Rīgas kultūrvēsturiskā apbūvē ieinteresētām personām;
- pārrunājot un nepieciešamības gadījumā, mainot, izstrādāto KAIC konceptu tā, lai tā darbība sniegtu maksimālu atdevi visām ieinteresētām personām.

Projekta popularizāciju un kultūrtūrisma attīstību Rīgā nepieciešams turpināt:

- sagatavojot projekta pieteikumus nepieciešamo materiālu izveides finansējumam;
- vadot projektu ieviešanu.

1. pielikums: privātā sektora atbalsts, vidustermiņa projekta attīstības fāze

PRIVĀTĀ BEZPEĻŅAS SEKTORA PĀRSTĀVJI	PRIVĀTĀ PEĻŅAS SEKTORA PĀRSTĀVJI	PUBLISKĀ SEKTORA PĀRSTĀVJI
<p>SO Latvia Nostra Zaiga Gaile Marijas iela 13-IV Rīga LV 1050</p> <p><i>Atbalsts:</i> aktīva dalība projekta aktivitātēs, konsultācijas projekta vadītājiem</p>	<p>Viesnīca „Bergs” Iveta Spruža Elizabetes iela 83/85 Rīga LV 1050</p> <p><i>Atbalsts:</i> atbalsts projekta viesu uzņemšanā (viesu izmitināšana bez maksas)</p>	<p>Rīgas Dome bijušais mērs Gundars Bojārs Rātslaukums 1 Rīga LV 1050</p> <p><i>Atbalsts:</i> epriekšējais mērs bija <i>Projekta</i> patrons</p>
<p>Frīdriha Ēberta fonds Elmar Rompczyk Kr. Valdemāra 33-12 Rīga LV 1010</p> <p><i>Atbalsts:</i> finansiāls atbalsts <i>Projekta</i> aktivitāšu veikšanai, konsultācijas projekta vadītājiem</p>	<p>Berga Bazāra Centrs Ieva Laukers Marijas iela 13-IV Rīga LV 1050</p> <p><i>Atbalsts:</i> finansiāls atbalsts projekta uzsākšanai (telpu, komunālo maksājumu un kancelejas izdevumu apmaksa)</p>	<p>Rīgas Pieminekļu Aizsardzības Inspekcija Andis Cinis Amatu iela 4 Rīga LV 1050</p> <p><i>Atbalsts:</i> aktīva dalība projekta aktivitātēs, papildus atbilstošu aktivitāšu iniciēšana, konsultācijas projekta vadītājiem</p>
<p>Latvijas Ornitologu Biedrība Santa Golde tel: 7221580 e-m: santa@lob.lv</p> <p><i>Atbalsts:</i> aktīva dalība projekta aktivitātēs (organizācija atrodas <i>Projekta</i> rajonā Kalnciema ielā)</p>	<p>Kļaviņš & Slaidiņš Sanda Lāce Elizabetes iela 15 Rīga LV 1010</p> <p><i>Atbalsts:</i> profesionāls atbalsts <i>Projekta</i> organizācijas izveidei, izteikta vēlme sadarboties, veidojot un slēdzot sadarbības līgumus starp PPP partneriem</p>	<p>Rīgas Domes Pilsētas Attīstības Departaments Igoris Graurs Amatu iela 4 Rīga LV 1050</p> <p><i>Atbalsts:</i> aktīva dalība projekta aktivitātēs, konsultācijas projekta vadītājiem</p>
<p>Iedzīvotājs Egīls Alks</p> <p><i>Atbalsts:</i> <i>Projekta</i> reklāmas plakāta un logo izstrāde, aktīva dalība projekta iedzīvotāju darba grupās</p>	<p>AS Hansabanka Ingrīda Blūma Tīna Ķuze Artūrs Eglītis Balasta dambis 1a Rīga LV 1048</p> <p><i>Atbalsts:</i> finansiāls atbalsts projekta uzsākšanai, izteikta vēlme sadarboties, piešķirot izdevīgus (un daļēji subsidētus) kredītus <i>Projekta</i> namu atjaunošanai</p>	<p>Vācijas Vēstniecība Holzer Ruthe Raiņa bulvāris 13 Rīga LV 1050</p> <p><i>Atbalsts:</i> finansiāls atbalsts</p>
<p>Iedzīvotājs Pēteris Blūms</p> <p><i>Atbalsts:</i> aktīva dalība ar projektu saistītās tikšanās reizēs Latvijā un ārzemēs, aktīva darbība nosprausto projekta aktivitāšu ieviešanā, stratēģiska</p>	<p>Inspiration Rīga Rihards Baerugs, Igors Klapenkovs Pils laukums 4-204 Rīga LV 1050</p> <p><i>Atbalsts:</i> izteikta vēlme sadarboties <i>Projekta</i> rajona kā Rīgas vizītkartes reklamēšanā</p>	<p>Valsts Kultūras Pieminekļu Aizsardzības Inspekcija Juris Dambis Mazā pils iela 19 Rīga LV 1050</p>

un funkcionāla veida konsultācijas projekta vadītājiem		
Iedzīvotājs Jānis Vēmanis <i>Atbalsts:</i> aktīva dalība projekta iedzīvotāju darba grupās	Kalnozols un partneri Nils Treijs Daugavgrīvas iela 7 Rīga LV 1048 <i>Atbalsts:</i> atbalsts projekta idejai tās sākuma stadijā	Brāļu Kapu Komiteja Eižens Upmanis Kalnciema iela 30/1 Rīga LV 1046 <i>Atbalsts:</i> atbalsts telpu nodrošināšanā projekta vajadzībām (tikšanās zāle)
Brīvprātīgais Gina <i>Atbalsts:</i> atbalsts projekta aktivitāšu organizācijā	Air Baltic Bert Flick Lidosta „Rīga” Rīgas rajons, LV 1053 <i>Atbalsts:</i> atbalsts lidojumu apmaksā projekta vadītājiem	
Brīvprātīgais Elisabeth von Renner <i>Atbalsts:</i> atbalsts projekta altovotāšu organizācijā, profesionāls atbalsts (arhitektūra)	Latvijas Kokrūpnieku Federācija Harijs Jordāns Skaistkalnes iela 1 Rīga LV 1005 <i>Atbalsts:</i> izteikta vēlme aktīvi iesaistīties koka materiāla piegādē uz izdevīgiem noteikumiem (daļēja subsidācija) koka namu atjaunošanas stadijā	

	Tursons consulting Modrīte Lūse Brīvības ielas 68-13 Rīga LV 1011 <i>Atbalsts:</i> atktīva dalība projekta aktivitātēs	
	Baltic Craft Kārlis Dambergs Kalnciema iela Rīga LV 1048 <i>Atbalsts:</i> dalība projekta aktivitātēs	
	Starptautiskie partneri: S.T.E.R.N. <i>Atbalsts:</i> S.T.E.R.N. ir <i>Projekta</i> partneris, kura līgumattiecības ietver plašu pieredzes, zināšanu un prasmju apmaiņu	

2. pielikums: PPP attīstības vīzijas Kalnciema ielā

3. pielikums: fotomateriāls sadarbība ar partneriem

Tallina

Tallinas koka informācijas centrs

Savāktie materiāli centra pagalmā

Rīgas grupa Tallinas ielās

Pori

Pori koka informācijas „Toivo”

Centra izveidotāja un vadītāja Tuulikki Kiilo Centrā uzskatāmi parādīti

Gatavošanās bērnu apciemotumam „Toivo” 50-60 gadu stila ēkā

Bērnu ciemošanās – Tuulikki stāsta par 50-60 gadu ieražām un virtuves instrumentiem

4. pielikums: pieteikums ES programmai „Kultūra 2000”, aktivitātes un budžets

SHORT DESCRIPTION OF THE PROJECT’S ACTIVITIES

Project title: **BRIDGING THE GAPS IN SUSTAINABLE TOWN PRESERVATION – FOCUS ON WOODEN HERITAGE**

Please provide a concise and clear summary that includes information on all of the following points:

- Planned activities?

As suggested by the title, the activities of this project focus on eliminating important gaps that are found to exist in wooden heritage preservation field by the partners of this project. The gaps are three-fold: 1) lack of practical knowledge, skills and workforce in wooden heritage preservation; 2) informative materials and other information to promote wooden heritage and cultural tourism in wooden areas; 3) skills and methods by cultural agents to justify sustainable and viable cultural heritage preservation.

The approach chosen with respect to implementation of the three above-mentioned activity blocks first of all emphasises share of skills and experience among the partners, on the level of the project team, professional builders, building researchers and the inhabitants (especially children, young and unemployed persons). Secondly, it aims to establish joint networks and information tools thus pooling the existing skills and knowledge for the benefit of all.

To bridge the gaps using the chosen approach, the project will organize joint and local workshops, seminars, individual consultations and informative events, as well as develop and publish written material (books, other). Among particular strengths of this project are novatory activities (f.ex., inhabitant exchange) and daily practical, political and other experience in the field of wooden heritage by all the partners of this project.

- Where and when will these take place, and how long will they last?

The activities will take place locally (in the countries of the project leader and co-organizers) and internationally during joint workshops (to be held in various participating countries). The activities will last for one year from spring 2007 until spring 2008.

- What are the objectives of the project and how will these be achieved?

The objectives of the project are to

- to fill the three gaps identified by the partners (as discussed in the question about activities above), namely:
 - o to improve the level of information as well as practical skills and knowledge held by general society and building/ renovation professionals;
 - o to develop and publish (lacking) written materials and other information;
 - o to provide cultural sector agents with new and modern cultural sector project evaluation methods (cost-benefit calculation methodologies).
- to share the experience held by the project teams, professionals and inhabitants in each of the countries;
- to establish joint networks and information tools;
- to test and evaluate the direct inhabitant exchanges suggested by this project - an innovative approach in the context of cultural heritage protection;
- to create awareness about wooden heritage and its sustainable value;
- to create basis for further cooperation projects in future.

The objectives will be achieved through careful, wise and jointly accomplished planning and implementation of the project activities, promotion of the project and it's outcomes in mass

media, cooperation with other relevant organizations during and after the implementation of the project.

- What results are anticipated on a long-term basis?

The project will lead to a number of results on a long-term:

- increased number of qualitative wooden architecture reconstruction projects in the participating countries;
- increased and better developed cultural tourism in wooden heritage areas, in turn leading to:
 - development (private investment and initiative) of the wooden heritage areas
 - better and more skills in preservation of cultural heritage available in the partner countries, also due to
 - increased daily cooperation among the partner countries due to established joint networks and information tools;
 - realization of cost-effective heritage preservation projects;
 - further cooperation projects developed among cultural agents, professionals and inhabitants of the partner countries.

- How will the co-organisers co-operate in the implementation of the project?

Co-operation among the co-organizers is the most significant aspect of this project. The project was jointly planned (meetings of the project members to discuss the initiative in Pori and Tampere (Finland) in 2005, in Vilnius (Lithuania) and Riga (Latvia) in 2006) and will be implemented jointly. The co-organizers will meet during the project and ensure on-line cooperation in other periods.

- Who will benefit from the project?

- Cultural heritage sector authorities;
- Inhabitants, including children, young people and the unemployed;
- Professionals (builders and renovators);
- General society through added value to their cultural heritage.

DETAILED DESCRIPTION OF THE PROJECT'S ACTIVITIES

GAP 1: LACK OF PRACTICAL KNOWLEDGE, SKILLS AND WORKFORCE IN WOODEN HERITAGE PRESERVATION

Working daily in the cultural heritage sector, all partners of this project share opinion that the issue of proper, environmentally friendly renovation of wooden houses and their parts (doors, windows) has not been sufficiently addressed. A number of recent renovation cases demonstrate improper application of techniques and materials, leading to loss of value over middle- and long-term for the owners and the society in general. Post-factum conversations with people responsible for renovation outcomes (owners but also professional building engineers) suggest that causes are related to lack of information and skills, and lack of appropriate workforce. At the same time, in parallel there exist good renovation examples both by the private and the public sector that could be explored as “best practice” cases.

Consequently, this activity block aims to improve renovation choices made by the property owners as well as well the professionals. The other target groups are general society (including children), and those unemployed, who wish to acquire the skills of a builder or a building renovator⁵. During workshops, seminars, home consultation visits, excursions around wooden areas and exhibitions, the target groups will receive information, practical skills and knowledge, as well as valuable insights into the best practices in preservation of built wooden heritage. To reach the goal, a significant role is given to exchange of building and renovation professionals as well as inhabitants with interest in, and relation to, historical wooden buildings.

To implement the objective, the following activities are planned:

1) Practical workshops

During the project, a number of local workshops will be held in each of the partner countries:

- a) workshops for schoolchildren (in Tampere (Finland) spring 2007; Riga (Latvia) spring 2007; Vilnius (Lithuania), during 2007). Interactive practical sessions explaining the history, characteristics and values of wooden buildings;
- a) workshop for unemployed who wish to gain renovation qualifications. Continuous workshop under supervision of a professional builder in Riga (Latvia) during the whole project;
- b) workshop for property owners, building/ renovation professionals and other interested persons on restoration and traditional wooden restoration methods, possibly with participation of invited guests from one or more partner countries (events in Tampere (Finland) spring 2007; Riga (Latvia) spring 2007; Vilnius (Lithuania), spring 2007). Participation of “best practice” case implementers.

There will also be one international workshop. The five day long international workshop planned in summer of 2007 will gather building/ renovation professionals, as well as inhabitants (in total about 10 from each country) to exchange their knowledge and provide an opportunity for discussions in an unofficial setting. In the context of cultural projects, the idea to exchange inhabitants is unique, and the project is in this respect a pilot project.

2) Seminars

The following events are planned:

- a) seminar in Pori (Finland), spring 2007: “Old houses and modern techniques: problems with humidity, water and electricity in old houses; modern building regulations and old houses”
- b) informative seminar about reconstruction methods and applying for financial support in Tampere (Finland), autumn 2007; Riga (Latvia), autumn 2007

⁵ The project will try to link up with unemployment offices in the partner countries to get extra financing for training of those unemployed, who wish to acquire the skills of builder or building renovator – currently very much demanded

- 3) Consultations** in the context of this project mean individual, face-to-face conversations between the professional and a person having a particular problem with a wooden house he owns or resides in. The project will finance a number of consultations **in each country** that will be open for booking by inhabitants.

Implementation of the above-described activities will lead to the following **results**:

- a) exchange of information, know-how and skills from professionals to the society, leading to more sustainable and qualitative renovation cases;
- b) exchange of information, know-how and skills between professionals, strengthening the renovation skills in each of the partner countries and leading to sustainable and qualitative renovation cases;
- c) public acknowledgement of “best practice” cases, leading to increased motivation to realize qualitative outcomes among the property owners and the professionals;
- d) training of the unemployed, leading to increased renovation capacity and filling up of the current gap in skilled resources;
- e) focus on work with youth and children, leading to formation of informed attitude and interest in history, wood and its environmentally friendly capacities;
- f) experience and documentation of reconstruction of wooden buildings in each of the participating countries, serving as a material for a book, see next activity block.

GAP 2: INFORMATIVE MATERIALS AND OTHER TOOLS TO PROMOTE WOODEN HERITAGE, INCLUDING FROM CULTURAL TOURISM PERSPECTIVE

To sustain the project outcomes after its finish, as well as to promote cultural tourism in wooden areas, the following materials and other tools will be produced during the project:

1) series of booklets

Based on the project documentation during the practical part of it (GAP 1), experiences and “best practice” cases from all the partner countries, as well as already published written material, the project will produce a unique collection of brochures, which aim to serve as an inspiration and provide answers to the most frequently asked questions by the target audience - people who are planning, or already pursue, renovation of a wooden house or separate elements. The booklets shall address the following topics:

- about this project;
- preservation and restoration of authentic wooden elements (doors, windows, floors, gates);
- roofs, chimney, plastering;
- budgeting: cost estimates for a number of selective jobs/ materials;
- environmentally friendly, sustainable and cost-effective renovation methods;
- other elements in wooden houses (stone floors, tapestry);
- searching for finance: guide on funding, etc;
- renewal, renovation, reconstruction: definitions of concepts and their implications

Depending on the needs of each of the partners, the mentioned materials will bridge an obvious information gap or improve/ reprint the already published issues⁶. Jointly produced, the information in the booklets will be pooled from various sources to provide optimal explanations for a wide range of problem situations.

A working group established from the members of the project with representative(s) from each of the participating countries will manage the process – it will organize the project documentation activities, information gathering, sorting, additional information materials, editing, and final arrangement. To ensure topicality of the issues raised, the working group will organize focus

⁶ for example, Vilnius Old Town Renewal Agency has already published "Investors' Guidelines", "Conservation Guidelines" and "Preservation of Authentic Elements of Built Fabric of Vilnius Old Town: entrance gates, doors and windows" by

groups and involve private person(s) planning/ pursuing a wooden renovation project in its board. The working group shall start working as soon as the project begins, and shall produce the final outcome (a book) by the very end of it.

Expected results on a short term are: the booklets are bridging the observed gaps – they provides answers to most often asked questions by the target audiences, thereby supporting quality and quantity of reconstruction activities. On the long term, this booklets are expected to contribute to the process of changing public assumptions, attitudes and values towards proper maintenance and renovation of wooden heritage.

The booklets shall be produced in a way that they can be used separately or purchased as a complete, banded book. The booklets will be produced in English and translated into native languages of the partners. They shall be distributed free of charge or for a small fee in the partner countries.

2) Tourist brochures and maps exploring wooden areas

A second major current information gap concerns educative and attractive information to encourage cultural tourism in wooden heritage areas. With increasing tourism and ever more sophisticated tourist profile, more and more visitors are interested to learn about wooden heritage and explore it “in live”. Tourist brochures and maps about wooden areas aim to serve the needs and raise interest of cultural tourists. Brochures shall contain basic historic information about the city and its wooden parts in question; describe the building history, main architectural characteristics and preservation issues of wooden houses; while the maps will offer tourists an optimal trip though a wooden area. Material for the mentioned publications will be prepared during the project and issued by the end of it. Expected results on the short term are better served and increased cultural tourism in wooden areas. Over the long term, the materials are expected to lead to awareness about cultural and economic importance of wooden areas among policy makers.

Materials to be made: in and about Riga, Latvia.

3) Register of Traditional Building Professionals

Aiming to promote historic wooden buildings, quality and quantity of their renovation, the project finds it necessary to gather information and ensure public access to Register of Traditional Building Professionals. The main objective of such a register is to assist those people who search for professional skills (= target audience) in this area. The Register lists the professionals, describes their skills and provides contact details. Such a register has been created and is publicly available via internet in the partner city Tampere (Finland), but needs an up-date. In Riga, Latvia, there is no register but a clear need for it (observed information gap). Riga, Tampere shall cooperate to develop and launch proper Registers of Traditional Building Professionals. The activities are expected to start at the beginning of the project and end in the middle of it. The expected results of an implemented Register are a) better public information about building professionals; b) promotion of building professionals; c) increased quality of undertaken reconstruction projects.

4) Web page?

In Tallin and Riga

5) Exhibitions

Another visible way to provide information about historical wooden buildings, their preservation and reconstruction are exhibitions. Two exhibitions are planned:

- a) Movable exhibition that will be made by Vapriikki Museum (project partner in Tampere, Finland) in cooperation with IKATA and Tampere polytechnic school. It will be exhibited in Tampere, Finland, after the project year 2007. As a part of exhibition there will be short documentary films about preservation of cultural environment and built heritage.
- b) Exhibition about restoration and renewal of wooden architecture heritage will be prepared by Vilnius Old Town Agency (project partner from Vilnius, Lithuania) during the project.

6) Other informative/ educative events

- a) Tampere Summer University course “Living Cultural Landscape” . Learning and experience from the project will be used during Tamper Summer University Course “Living Cultural Landscape”, addressing topics such as “modern and traditional”, “public and private” and “effects of preservation work”, “values of build environment/effects of preservation”. This summer university course is open for everyone, and provides a good opportunity to disseminate the project results.

GAP 3: SKILLS AND METHODS BY CULTURAL AGENTS TO JUSTIFY SUSTAINABLE AND VIABLE CULTURAL HERITAGE PRESERVATION

Traditionally, it is recognized that cultural heritage brings five types of benefits: cultural, educational, environmental, aesthetic and social. The newest research⁷ in the field shows that in addition, preservation of cultural heritage leads to significant economical benefits over both short- and long- terms. Mostly, the benefits stem from a) jobs and increased household income; b) city revitalization; c) heritage tourism; d) increased property values; and e) small business incubation⁸. The first five benefits are difficult to express in monetary terms. The economical benefits on the contrary are quantifiable; such calculations about cultural sector projects, including cultural heritage protection, assist the decision makers on all levels to give the projects a more relevant evaluation. Furthermore, information about costs and benefits is as an important communication tool when presenting the project to society.

The objectives of this activity block is thus to:

- a) get acquainted with and discuss the available cost-benefit methodologies for cultural sector projects;
- b) choose, adjust and apply cost-benefit calculations to particular cultural heritage projects run by the partners of this project.

The activities are targeted to cultural agents from cultural sector agencies of the participating countries.

To implement the project, the following activities are planned:

- a) a joint seminar during the first half of the project with participation of a well-known professional in the area. During the seminar, the existing approaches and methodologies will be presented and discussed, and the partners will develop a version that is most applicable to their cases;
- b) the partners will gather the necessary data as requested by the chosen methodology to calculate the costs-benefits for their particular case. This job will be done locally in the home-countries of the partners;
- c) the results will be presented, compared, discussed and published during the ending phase of the project.

⁷ Mention Norway and other examples from Donovan’s study

⁸ Donovan. D. Rypkema, keynote address in European Cultural Heritage Forum “Cultural Heritage and Sustainable Economic and Social Development”, Europa Nostra, 7th December, 2005

The expected results over the short term are:

- a) a publication - an extended base of knowledge and insight available for other cultural agents, where the general methodologies are applied to particular cases;
- b) the cultural sector agents will acquire a new tool to use in their discussions with political, business and social partners, leading to more convincing presentation of the projects and better outcomes.

Over the long term, application of cost-benefit calculations will lead to realization of sustainable cultural sector projects that benefit both the direct owners of the objects, but also the general society.

II.4 Who are the co-organisers that will be involved in the project?

Names of co-organisers in other countries eligible for participation in the Culture 2000 programme	Role of co-organiser in the conception of the project	Role of co-organiser in implementing the project	Financial participation (minimum 5% of total eligible budget) Indicate amount in Euro
Riga City Council, Latvia	Author of the project idea and conception, initiator of its development and application to the programme.	Lead partner, involved in all project activities	
Vilnius Old Town Renewal Agency, Lithuania	Active participant at the project development stage (ideas, comments and participation in proposal development) via personal meeting and e-mail exchange	Co-organizer, involved in all joint project activities and most of the other activities on the local level	
Tallin Wooden Information Centre, Estonia	Active participant at the project development stage (ideas, comments and participation in proposal development) via personal meeting and e-mail exchange	Co-organizer, involved in all joint project activities and most of the other activities on the local level	
Pori Wooden Information Centre "Toivo", Finland	Active participant at the project development stage (ideas, comments and participation in proposal development) via personal meeting and e-mail exchange	Co-organizer, involved in all joint project activities and most of the other activities on the local level	
Tampere Vaapriiki Museum, Finland	Active participant at the project development stage (ideas, comments and participation in proposal development) via personal meeting and e-mail exchange	Co-organizer, involved in all joint project activities and most of the other activities on the local level	
Names of co-organisers at local or regional level	Role of co-organiser in the conception of the project	Role of co-organiser in implementing the project	Financial participation (minimum 5% of total eligible budget) Indicate amount in Euro
Kuldiga City Council	Associated partner interested in participation in the project's activities		
Names of co-organisers at national level	Role of co-organiser in the conception of the project	Role of co-organiser in implementing the project	Financial participation (minimum 5% of total eligible budget) Indicate amount in Euro

5. pielikums: Koka Arhitektūras un Informācijas centra koncepcija

WOODEN HERITAGE AND INFORMATION CENTRE IN RIGA – THE CONCEPT AND DESCRIPTION OF ACTIVITIES

Mission of the Centre

Wooden heritage and information centre in Riga shall be a knowledge and inspiration base for questions related to existence, renovation (reconstruction, renewal), policies and strategies, of wooden houses in Riga. Wooden information centre in Riga shall serve three main purposes –

- A. promote wooden houses and cultural tourism in Riga's wooden parts;
- B. inspire and serve the practical needs in connection with renovation of wooden houses;
- C. support professional growth as well as maintain and up-date a data base on professionals available in the field.

To promote wooden houses and cultural tourism in Riga's wooden parts, the Centre shall gather and produce relevant material – books, maps, articles in the press. To increase accessibility to these materials, the Centre shall set up a web-page with explanations and an on-line shop. In addition, it shall organize public excursions around wooden areas and public events, especially targeting the schoolchildren.

To serve the practical needs in connection with renovation of wooden houses, the Centre will gather and produce relevant printed material (books, brochures) as well as organize workshops on various renovation issues, including financial budgeting and project development. Two types of workshops are planned: organized workshops, which focus on a particular issue and are led by professional craftsmen or other specialists, and a continuous, open workshop for those people who have free time and would like to spend it, working with wood. A special target group for the latter one others will be long-term unemployed persons for whom the centre, its workshops and the professionals working there shall be a hook to make an effective use of their time and bring them back into working environment.

In addition, the Centre will provide a definite number of individual consultations in private wooden houses upon request from the inhabitants or owners, during which there will be a possibility to get professional advice. The centre will maintain a shop that sells the needed tools, materials and finishings. Information about the workshops as well as about shop's offer shall be on-line. It. Each year, the Centre shall develop an activity programme for this component.

To support professional growth and maintain the data base, the Centre shall first of all gather information about craftsmen in Latvia. The information will be put on-line to assist people to find appropriate skills for renovation of wooden houses. In addition, through projects and activities, the Centre shall support developments of any missing skills or lack of human resources in the field.

Human resources

At the beginning, the centre shall employ two full-time workers and a number of contractors. The first employee will be a manager of the Centre to hold responsibility for the overall functioning and development of the Centre as well as, at the beginning, be responsible for the data base. The second full-time employee shall be a cultural agent, mainly responsible for implementation of the Centre's first component (promotion and cultural tourism development) as described above. In addition to these two, the centre shall also conclude contracts with a number of craftsmen to implement the activity plan under the second component (practical training). Last but not least, it shall outsource services such as new project design and budgeting, and production of new information. As the activities will expand, the Centre will hire more employees.

Building

Riga City council has set apart a building for the new Wooden Heritage and Information Centre. The building is located in one of Riga's most characteristic wooden parts called Maskavas Forstate. Currently however the region is easily accessible from the very city centre, if not a part of. As the project is set up,

it is still a relatively undeveloped area, but has a large development potential. In this context, the Centre is not only appropriately placed, but will provide incentives for the area development.

DESCRIPTION OF HOW IT IS INTENDED TO FINANCE IT – after it becomes clear (PPP or not)

6. pielikums: partneru apciemojuma programma 2006. gada martam

Programme 28th March – 1 April

Guests from Pori (Finland) wooden information centre „Toivo”, Tallin (Estonia) wooden information centre, Vilnius (Lithuania) Old Town Renewal Agency, Tampere (Finland) City Museum

Monday, 27th of March

Meeting Tapani from Tampere with the evening flight from Tampere

Tuesday 28th of March

10.40: meeting friends from Pori (Kalle, 2 restaurators, 1 architect) at the airport
12.00 or so: lunch (after having settled in the hotel Konventa Sēta)
13.00 or so: short orientation around Riga Old Town (where the hotel is placed)
14.00 or so: going to Kalnciema project office and area: discussions and walks; visiting a wooden house under reconstruction
19.00 or so: evening programme. Dinner or some performance?

Wednesday 29th of March

9.00: leaving for a town Cēsis and the surroundings
11.00 or so: visiting Edgars Raitums at Ungurmuiža. Edgars is making his own natural paints and renovating wooden parts (doors, windows, etc)
13.00 or so: lunch in the surroundings
14.00 or so: visiting a wooden house, talking with/ consulting the owners
15.00 or so: visiting Normunds Krūmiņš at his enterprise „Latviešu māja” (Latvian House). The enterprise is renovating wooden houses and producing new so called „log buildings” (horizontal arrangement) that have become very popular as country houses in Latvia
17.00 or so: returning to Riga
19.00 or so: free evening

Thursday 30th of March

- excursion around wooden Riga (with Pēteris Blūms)?
- visiting Kalnciema project office and area?
- Visiting Mūrnieku iela ansamble?
- visiting the traditional craftsmen school just outside Riga?
- visiting Kļipsala?
- visiting Riga center?
- lunch
- early dinner?
- Opera „Toska”?

Friday 31st of March

10.40: meeting Tuulikki Kiilo from Pori at the airport
11.30: start of the working session at Kalnciema iela 30/1
13.00: lunch at the spot
14.00: continuation of the working session
18.00: end of the working session
19.00: dinner

Saturday, 1st of April

Zane at disposal of those who are still enjoying Riga

7. pielikums: iedzīvotāju komentāri Rīgas pilsētas Attīstības plānam

A. Situācijas apraksts

Mēs, Kalnciema ielas apkaimes iedzīvotāji, esam iepazinušies ar Rīgas pilsētas attīstības plānu (tālāk tekstā, *Plāns*) un veikuši tā analīzi tajos aspektos, kas, mūsaprāt, visvairāk attiecas uz mūsu dzīves vietu. Lūdzam plāna autorus iepazīties ar mūsu darba rezultātiem un mūsu ieteikumus ievērtēt Plāna 2. redakcijā.

Vēršam jūsu uzmanību, ka izstrādātajā plāna 1. redakcijā, mums par lielu pārsteigumu, nav ievērota visai būtiska divu pēdējo gadu publiskā aktivitāte, **Kalnciema ielas Attīstības Projekts** (turpmāk tekstā, *Projekts*). Rīgas Dome (RD) Projektā ir iesaistīta jau kopš 2003. gada, vēl vairāk - Rīgas Domes priekšsēdētājs G. Bojāra kungs ir oficiālais šī projekta patrons. Projekta ietvaros notikušajās darba grupās aktīvi piedalījies RD Attīstības Departamenta direktora vietnieks I. Graura kungs ar savu komandu, Kultūras pieminekļu inspekcijas priekšnieks A. Cinis, arh. I. Birzniece. Projektam sniegts ievērojams finansiāls atbalsts no Rīgas Domes, Kultūrkapitāla fonda, Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas, s/o „Latvia Nostra”, s/o Friedrich Ebert Stiftung un citiem.

Šī projekta ideja un būtība daudzkārt un detalizēti izklāstīta presē, TV un citos masu mēdijos. Proti – izmantojot starptautisko pieredzi, iedzīvotāju un sabiedrības ieinteresētību, masu mēdiju un sabiedrības atbalstu, kā arī, sadarbojoties pašvaldības, valsts un nevalstiskajām organizācijām - uzsākt un realizēt unikālas pilsētībūvniecības un arhitektūras vērtības – Kalnciema ielas vēsturiskās apbūves (posmā starp Baložu ielu un Dreiliņu ielu) atjaunošanu⁹.

Tāpēc liels bija mūsu pārsteigums, kad konstatējām, ka jaunais Plāns saglabā iespēju lielu daļu Kalnciema ielas izcilo ēku nojaukt sakarā ar ielas iespējamo paplašināšanu. Ir visai neizprotami, ka un kāpēc daudzas izcilas ēkas Āgenskalnā nav iekļautas nevienā no kultūras pieminekļu sarakstiem (ne valsts, ne pašvaldības nozīmes), kaut gan to arhitektūras kvalitāte ir tikpat augsta kā citām ēkām Rīgas centrā¹⁰. Un kāpēc gan tas būtu jādara, ja transporta attīstības optimālā versija paredz transporta plūsmas būtisku samazināšanos? Un vai šajā ielā esošās ēkas – kultūras pieminekļus arī paredz nojaukšanai?

⁹ Projekta brošūra ar sīkāku informāciju par Projektu atrodama šī dokumenta pielikumā

¹⁰ SIA AIG 2004. gada pētījums par koka ēkām RVC

Tā kā esam ieinteresēti Rīgas - bet vispirms mūsu tuvākās apkārtnes, kas var kļūt par visas pilsētas zīmolu un kvalitātes zīmi, - harmoniskā attīstībā, tālāk sniedzam priekšlikumus iekļaušanai Plāna 2. redakcijā, kā arī Rīgas pilsētas tālākās attīstības plānošanā.

B. Priekšlikumi

1. Plāna „sarkanās līnijas” Kalnciema ielā ir atceļamas.

Tālākas nākotnes kontekstā ielas paplašināšanai nav attīstības perspektīves – transporta galvenajai plūsmai nav jāšķērso UNESCO piemineklis - viduslaiku centrs. Šobrīd Kalnciema iela ir viena no svarīgākajām maģistrālās satiksmes ielām ar ļoti lielu intensitāti. Plāns sniedz vairākus tās nākotnes attīstības scenārijus, no kuriem optimistiskajā versijā parāda, ka konkrētajā Kalnciema ielas posmā būtiski samazinās kustības intensitāte, jo slodzi uzņem apvedceļi un jaunie Daugavas šķērsojumi. Domājam, ka tieši tas ir mērķis, uz kuru konkrēti un mērķtiecīgi jāvirza visi plānošanas virzieni, jo vienīgi šis atbilst visas pilsētas interesēm:

- a. Vecrīgā un Rīgas vēsturiskajā centrā pa Vanšu tiltu, t.i. – pa Kalnciema ielu - ienāk ļoti lielas noslodzes transporta daļa, kas ir pretrunā ar Rīgas Vēsturiskā Centra Saglabāšanas un Atjaunošanas Plāna (RVC SAP) koncepciju¹¹,
- b. Kalnciema ielas skaistajām ēkām pēc atjaunošanas būs liela un ekskluzīva reprezentācijas vērtība, ko būs patīkami redzēt pašiem un rādīt viesiem. Ja transporta plūsma nesamazināsies, ēku skaistuma baudīšana nebūs iespējama.
- c. Kalnciema ielas atslodze ir priekšnosacījums Ķīpsalā abās pusēs Vanšu tilta trasei paredzētajai vairāku lielas ietilpības ēku (vērienīgu augstbūvju) būvniecībai. Neatslogojot Kalnciema ielu, piekļūšana tām būs problemātiska. Ar šāda mēroga celtnēm saistītos nepieciešamos transporta risinājumus nodrošināt, paplašinot tikai Daugavgrīvas ielu, nav iespējams. Nepieciešams jauns šķērsojums uz ziemeļiem no Ķīpsalas.

2. Kalnciema ielas 18. – 20. gs. sākuma ēku ansamblim¹² saglabāt esošo saudzēšanas statusu un to pastiprināt, iekļaujot šo teritoriju kultūras pieminekļu sarakstā, šo faktu skaidri norādot arī Plānā;

1995. – 2005. Rīgas attīstības plānā, t.i. – saistošajos būvnoteikumos šim ielas posmam ir noteikts aizsardzības režīms. Mums nesaprotamu iemeslu dēļ, Rīgas attīstības plānā 2006. – 2018. tas nav uzrādīts. Kalnciema ielas 18. – 20. gs. sākuma ēku ansamblis nešaubīgi var pielīdzināt apbūvei Rīgas Vēsturiskajā Centrā, kur vērtību saglabāšanai un uzlabošanai ir radītas ap 40 „īpašās apbūves grupas”. Minētais ansamblis turklāt ir uzskatāms par izcilu akcentu uz trases *Lidosta – pilsētas centrs*. Piešķiramajam statusam būtu jāparedz:

- a. ka konkrētās ēkas Kalnciema ielā ir kultūrvēsturiski vērtīgas un ka par to saglabāšanu kopīgi rūpēsies iedzīvotāji un Rīgas pilsēta;

¹¹ Rīgas transporta plūsmu attīstības iespējamo variantu analīze, Rīgas pils. attīstības plāns, 1. redakcija

¹² Kalnciema ielas ēkas Nr: 14, 16, 17A, 18, 19, 20C1, 20C2, 21, 22, 24, 25A, 25B, 26, 27, 28, 29C1, 29C2, 30/1, 30/2, 31C1, 31C2, 32A, 33, 34/2, 35, 37

- b. ka šajā vērtīgajā apbūvē zemes gabalos nav atļauts būvēt neiederīgas jaunceltnes vai nojaukt ēkas, ja par to nav informēta sabiedrība un iedzīvotāji Kalnciema ielā.

Aizsardzības statusa piešķiršana ļautu sapludināt valsts, pilsētas un iedzīvotāju dibinātas un pārstāvētas biedrības iespējas un resursus, rūpējoties par šo vērtību saglabāšanu. Tiem, kas vēlas eguldīt savus līdzekļus atjaunošanā, tiek dota garantija, ka turpat blakus neradīsies plastmasas logi, saidingi, augstas betona sētas vai šajā vidē neiederīgas būves.

3. Iekļaut Kalnciema ielas ēku ansambli programmā „Rīgas pilsētas attīstības programma 2006.- 2012.g”, paredzot ēkas pases izstrādi katrai no ansambļa mājām.

Minētās programmas 5.2. punkts „Programmu detalizācija un rīcības” attiecībā uz „dzīvi pilsētvidē ar kvalitatīvām apkaimēm” paredz „saglabāt pilsētas kultūrvēsturiskās vides kvalitātes pilsētas centra daļā un citās vēsturiskās apbūves teritorijās”, par mērķi izvirzot programmas RVC kvartālu pasu izstrādes programma” ieviešanu. Uzskatām, ka – ņemot vērā šo ēku kultūrvēsturisko vērtību - šādas pases izveidošana nepieciešama arī katrai no Kalnciema ielas 18. – 20. gs sākuma ēku ansambļa mājām. Secīgi un rezultatīvai rīcībai ēku atjaunošanas darbos ir nepieciešama konkrēta informācija par to, kas noteikti jā saglabā, ko var mainīt, kā šīs ēkas jākrāso, kādiem jābūt žogiem un kā tos jākrāso. Pretējā gadījumā ēku īpašniekiem, kas vēlas ēkās ieguldīt un tās atjaunot, ir jāuzņemas nevajadzīgs risks. Šāda riska klātbūtne nozīmīgi ietekmē atjaunošanas darbu apjomu negatīvā virzienā.

4. Nepieciešams gan Projekta rajona¹³, gan visas Pārdaugavas detālplānojums. Pārdaugava, ieskaitot Projekta rajonu, ir vēsturiskās apbūves teritorija, kurai nepieciešama īpaša saglabāšanas politika un sistēma, jo tā ir ļoti skaista, arhitektoniski vērtīga, harmoniska dzīves vide - viena no Rīgas augstvērtīgākajām vietām, kur skaisti dzīvot. Mēs esam konstatējuši, ka šāda – skaista, saglabājusies un tāpēc saudzējama apbūve mūsu apkārtnē atrodas arī Baložu, Kuldīgas, Āgenskalna, Baldones Melnsila, ielās, un arī citur.

Lai saglabātu vienotu vides harmoniju, nosacījumi attiecībā uz esošās vēsturiskās apbūves mērogu, blīvumu un augstumu būtu jāievēro visās Pārdaugavas vēsturiskās apbūves teritorijās. Lielu ēku celtniecības iespējas jādod tādās vietās, kur tas jau ir iedibināts vai arī netraucē tiem, kas tur dzīvo. Mēs noteikti vēlētos šādā pilsētas attīstības plānā tomēr ieraudzīt to, kam tur jau obligāti vajadzēja būt – esošās pilsētas apbūves KVV un estētiskās vērtības profesionālu analīzi. Tas, ka tāda nav, Plānam godu nedara.

5. Sabiedriskā transporta pieturu veidot pēc papildjoslas „kabatas” principa. Posmā starp Baložu un Melnsila ielām atrodas viena sabiedriskā transporta pietura, ko izmanto maršruta autobusi un mikroautobusi, taču pietura atrodas uz / aizņem malējo braukšanas joslu un rada jūtamus traucējumus pārējai transporta kustībai pīķa stundās.

¹³ Projekta rajons: rajons, ko norobežo Baložu, Kristapa, Dreiliņu un Kapseļu ielas

6. Pārcelt vai veidot papildus gājēju pāreju Kalnciema ielā pretim tirdzniecības centram „Super Neto”.

Ne pārāk sen izveidota Kalnciema ielas gājēju pāreja pie Dreiliņu ielas. Tā ir izvietota nepārdomāti un bīstami, jo atrodas tieši viadukta nobrauktuves beigās, ir vāji apgaismota un neatrodas vietā, kur tā patiešām būtu visvairāk vajadzīga, t.i. – iepretī tirdzniecības centram „Super Neto” un pastam, kur cilvēki visbiežāk šķērso ielu. Turklāt minētajā tirdzniecības centrā izvietojusies arī aptieka, kuru bieži izmanto gados veci cilvēki ar pārvietošanās grūtībām.

7. Gājēju pārejas ierīkošana izskatāma arī pie Alises ielas.

Kalnciema ielā pretim Alises ielai atrodas populārais veikals „Gandrs” un citi tirdzniecības uzņēmumi, kurus izmanto gan Kalnciema ielas iedzīvotāji, gan viesi. No Rīgas puses atbraukušajiem iedzīvotājiem ielas šķērsošana šajā vietā ir ievērojami apgrūtināta, ko veicina ne tikai lielā transporta plūsma, bet arī uz Slokas ielas un uz Melnsila ielas esošo luksoforu darbības cikli – tad, kad kustība tiek pārtraukta Slokas ielā uzstādītajā luksoforā, tā atjaunojas otrā posma galā (Melnsila iela), tādējādi neļaujot gājējam pāriet ielu.

8. Veidot transporta stāvvietu Kalnciema ielā starp Slokas un Baložu ielām. Posmā starp Melnsila un Slokas ielām nav iespējams novietot ne tūristu autobusu, ne vieglo mašīnu interesentiem, kas pēdējā laikā rodas aizvien biežāk sakarā ar pieaugošo interesi par Kalnciema ielas vēsturisko arhitektūru.

9. Apbūves drošības risinājumi: a) izveidot efektīvāku lietussūdeņu kanalizācijas sistēmu; b) pie brauktuvei tuvu esošajām ēkām ierīkot žāļūziju tipa metāla barjeras apm. 1 m augstumā.

Tām ēkām, kas atrodas vistuvāk brauktuvei, ir nopietnas problēmas ar lietus un sniega ūdeņiem, jo garām braucošās mašīnas nošķiež ar dubļiem ēku fasādes līdz pat 1,5 m augstumam. Sakarā ar šī ielas posma apbūves paredzēto atjaunošanu, uzskatām par nepieciešamu ļoti savlaicīgi veikt augstāk uzskaitītos preventīvos pasākumus atjaunoto fasāžu kvalitātes un estētikas saglabāšanai. Šī dokumenta pielikumā atrodama priekšlikuma b) (žāļūzijas) skice. Uzskatām, ka šādas dubļu barjeras būtu ļoti nepieciešamas ne tikai šīm ēkām Kalnciema ielā, bet arī citām, pie brauktuves tuvu esošām, ēkām Pārdaugavā un visā Rīgā.

10. Kalnciema ielā (posmā no Slokas līdz Melnsila ielai?) ierobežot ātrumu līdz 40km/h, kā arī veikt ātruma kontorli

11. Veikt apstādījumu un veģētācijas esošās situācijas analīzi Projekta rajonā. Lai izstrādātu kvalitatīvu Kalnciema ielas kultūrvēsturiskās vides atjaunošanas projektu, nepieciešams ne tikai domāt par ēkām, bet arī par pilsētas vidi ap tām. Tā nav katra nama īpašnieka vitāla vajadzība, drīzāk to vajag pilsētas prestižam šajā izcili vērtīgajā vietā. Mums ir zināms, ka pašlaik notiek vēsturiskās informācijas vākšana par Kalnciema ielu, arī tiek vākti vēsturiskie attēli. Apvienojot

apstādījumu un veģetācijas esošās sistēmas analīzi ar vēsturisko informāciju, rastos iespēja turpināt izstrādāt labiekārtojuma un apstādījumu koncepciju *Kalnciema ielas Attīstības Projektam*. Vide šeit ir tā vērtā, lai to saudzētu no vienaldzības, primitīva „fiksā” biznesa speciālistiem un tālredzības deficīta. Vides analīzē jāiekļauj gar ielu un ēkām augošo koku veselības stāvokļa novērtēšana, jo daļa ir ar defektiem un dobumiem. Slimos kokus, iespējams, varētu paredzēt likvidēšanai, to vietā iestādot jaunus.

12. Nepieciešama publiskās un privātās ārtelpas sastāva un kvalitātes analīze.

13. Jaunajā Plānā nepieciešams izstrādāt jaunu telpisko kompozīciju Baložu, Kalnciema, Slokas un Valdemāra ielu krustojumu telpā.

Kopš zuda vecais Kalnciema un Slokas ielas krustojums un radās jaunais, kur galvenā nozīme ir Valdemāra ielas trasei, zuda arī šīs vietas telpiskais mērogs. Vai tiešām tas, kas šobrīd veido šī ļoti nozīmīgā krustojuma (krustojums ar pilsētas vārtu nozīmi!) telpu dara godu Rīgas galvenajai maģistrālei Pārdaugavā? Šis krustojums ir bez mēroga, bez telpas kompozīcijas, bez jebkādas estētiskas kompozīcijas! Plānam vajadzētu šo acīs krītošo trūkumu ņemt vērā.

14. Paredzēt esošo publisko atpūtas vietu, ieskaitot bērnu spēļu laukumus, analīzi Projekta rajonā.

Kvalitatīvu dzīves vidi veido ne tikai sakoptas ēkas, ielas un pagalmi, bet arī publiskās atpūtas vietas. Tās ir vietas, kurās apkārtnes iedzīvotāji iepazīstas un dalās ar viedokļiem; tās ir vietas, kurās pirmos socializācijas soļus sper attiecīgās apkārtnes iedzīvotāju bērni.

C. Kopsavilkums

Šajā Rīgas Domes Attīstības Departamentam iesniedzamajā dokumentā mēs, Kalnciema ielas un tās apkārtnes iedzīvotāji, sniedzam savu novērtējumu par 1. redakcijā esošo Rīgas Attīstības Plānu 2006. – 2018., kā arī piedāvājam konkrētus priekšlikumus Kalnciema ielas, tās apkārtnes, kā arī visas Pārdaugavas tālākai veiksmīgai attīstībai.

Jauno Rīgas Attīstības Plānu attiecībā uz atsevišķu ielu plānojuma un transporta risinājumu, kā arī uz kultūrvēsturisku vērtību (ēku) saglabāšanas jautājumiem, uzskatām par pagaidām nepilnīgu un arī vāji pamatotu. No šī Plāna izrietošās iespējamās attīstības tendences, it īpaši Kalnciema ielas posmā no Baložu līdz Dreiliņu ielai (*Kalnciema ielas Attīstības Projekta* rajonā), ir pretrunā ar pašas Rīgas Domes nesenā pagātnē izteikto viedokli un rīcību; tās ir pretrunā ar sabiedrības, masu mediju, starptautiska līmeņa pieredzi, kā arī Kalnciema ielas un tās apkārtnes iedzīvotāju uzskatiem un centieniem - Kalnciema ielas 18.- 20. gs koka ēku ansamblis ir pamatoti atzīstams par kultūrvēsturisku pieminekli ar no šī statusa izrietošajiem nosacījumiem.

Lai novērstu Plānā radušās nepilnības, kā arī uzlabotu Kalnciema ielas un tās apkārtnes iedzīvotāju dzīves kvalitāti, šajā dokumentā sniedzam četrpadsmit (14) priekšlikumus Rīgas Attīstības Plāna 2006. – 2018. gadam veidotājiem ar cerību, ka pilsēta pierādīs savu demokrātisko ievirzi un atbalstīs iedzīvotāju līdzdarbību pilsētas plānošanas risinājumu pieņemšanā.

8. pielikums: vēstule Rīgas mēram, atbalstot Koka Arhitektūras un Informācijas centra tapšanu

Rīgā, 2005. gada 8. novembrī

A. god. Aksenoka kungs,

Rīgas un visas Latvijas kultūrvēsturiskā koka apbūve ar katru gadu izraisa arvien lielāku starptautisku un vietēju interesi. Rīgu kā pilsētu ar apskaužami oriģināli saglabātiem koka apbūves rajoniem piemin starptautiskos projektos un semināros, un to apciemo ārzemju profesionāļu un tūristu grupas. Latvijā, mājoklis atjaunotā koka namā lēnām, bet pastāvīgi iegūst dzīves kvalitātes zīmolu, par ko liecina nesenās iedzīvotāju aptaujas rezultāti¹⁴, cenu kāpums koka namu īpašumu tirgū, kā arī iedzīvotāju vērība pret labi saglabātām vai pareizi atjaunotām namu koka detaļām.

Pozitīvu attieksmi un atbalstu Rīgas kultūrvēsturiskās koka arhitektūras saglabāšanā izrādījusi arī Rīgas dome, finansējot Mūrnieku ielas rekonstrukcijas projektu Rīgas Latgales priekšpilsētā, atbalstot „Kalnciema ielas Attīstības projektu”, piedaloties ar šo tēmu saistītos starptautiskos projektos, kā arī citos gadījumos. Domes apņemšanās atbalstīt koka apbūves saglabāšanu pēdējo reizi avīzē „Diena” izskanēja 2005. gada 26. oktobrī.

Izvērtējot Rīgas kultūrvēsturisko koka mantojumu un pareizi balansējot tā saglabāšanu ar Rīgas kā modernas pilsētas attīstību, kā arī veicinot koksnes izmantošanu modernajā pilsētībūvniecībā un pilsētvidē, iespējams rast ilgtspējīgus risinājumus, kas spodrinātu pilsētas daudzpusīgo tēlu, turklāt ilgtermiņā nesot pilsētai ekonomiska rakstura ieguvumus. Diemžēl jāatzīmē, ka daļa no vērtīgas Rīgas koka apbūves ir jau gājusi zudumā, iedzīvotājiem un ēku īpašniekiem nepārziņot koka namu īpašības un/ vai neapzinoties to ilgtermiņa vērtību. Tāpat sabiedrībai trūkst zināšanas un iemaņas pielietot videi un iedzīvotāju dzīves kvalitātei draudzīgos koksnes materiāls jaunajos pilsētībūvniecības projektos.

Ņemot vērā visus augstāk minētos faktorus, saredzam par nepieciešamu Rīgā atvērt KOKA MANTOJUMA INFORMĀCIJAS UN ATTĪSTĪBAS CENTRU, un kā atbalstu šai iniciatīvai **lūdzam Rīgas pašvaldību izskatīt iespējas nodot centra lietošanā kādu no šīs vēstules pielikumā minētajiem pašvaldības vai patreiz privātā īpašumā esošajiem koka namiem, vai arī citu** (klātpieliktajā sarakstā neminētu) **atbilstošu ēku**. Par „atbilstošu” šajā kontekstā uzskatām tādu koka namu, kas atrodas tuvu Rīgas vēsturiskajam centram (vai pat tā robežās), sabiedriski aktuālā vietā. Vēlams, lai tā apkārtnē atrastos saglabājami Rīgas koka apbūves objekti. Tam nav jābūt labā tehniskā stāvoklī, taču tai ir jābūt iespējami vecai koka būvei ar bagātu vēsturi.

¹⁴ SO „urban baltic” iedzīvotāju aptauja Kalnciema ielā, 2005. gada vasara

KOKA MANTOJUMA INFORMĀCIJAS UN ATTĪSTĪBAS CENTRS varētu darboties sekojošos virzienos:

- informācijas par koka Rīgu vākšana, apkopošana un jauna, iedzīvotājiem, tūristiem un citām grupām nepieciešama materiāla izveidošana;
- darbs un sadarbība ar koka namu īpašniekiem, veicinot to interesi un iespējas koka nama atjaunošanā un uzturēšanā;
- ar koka mantojumu un tā atjaunošanu saistītu amatnieku datu bāzes izveidošana un uzturēšana;
- koka namu atjaunošanas procesos nepieciešamo un piemēroto (cilvēkiem un ēkām draudzīgu, tradicionālu) materiālu un tehnoloģiskās bāzes nodrošināšana,
- tradicionālo koka apdares un konservācijas materiālu sagatavošana;
- darbs ar koka nama īpašnieku vai interesentu, tai skaitā:
 - individuālas konsultācijas;
 - organizēti kursi un semināri;
 - informatīvi pasākumi, piemēram, būvdetaļu ekspozīcija dažādās atjaunošanas stadijās
- starptautiskā dimensija: koka Rīgas popularizēšana ārpus Latvijas un sadarbība ar atbilstošās sfēras organizācijām ārzemēs;
- jaunu projektu veidošana, vadīšana un realizācija;
- tradicionālā un mūsdienīgā mijiedarbība: aktivitātes, kas veicina tradicionālo materiālu un tehnoloģiju pielietošanu modernajā arhitektūrā un amatniecībā.

KOKA MANTOJUMA INFORMĀCIJAS UN ATTĪSTĪBAS CENTRS darbība sniegtu sekojošus rezultātus:

- veicinātu interesentu un profesionāļu izpratni, informāciju un zināšanas par vēsturiskā koka mantojuma saglabāšanu un piemērošanu mūsdienu prasībām;
- veicinātu koka mantojuma saglabāšanu un tā uzturēšanu;
- celtu koka nama un tradicionālās dzīves telpas prestižu;
- veicinātu tūrisma attīstību Rīgas pilsētā;
- popularizētu un pilnveidotu koka Rīgas publisko tēlu;
- veicinātu koksnes izmantošanu modernajā būvniecībā un pilsētvidē.

Saredzam, ka ikdienā minētais centrs varētu darboties un tikt finansēts, apvienojot publiskās un privātās intereses uz abpusēji izdevīgiem noteikumiem, un balstoties uz katras puses sākotnējo ieguldījumu tā izveidē. Papildus, ņemot vērā šāda centra pozitīvo devumu visas Eiropas identitātes saglabāšanā, centra darbam varētu piesaistīt Eiropas Savienības līdzekļus. Pēc Rīgas domes atbildes uz šo vēstuli, pozitīva iznākuma gadījumā balstoties uz domes nosacījumiem būsīm priecīgi sagatavot detalizētāku KOKA MANTOJUMA INFORMĀCIJAS UN ATTĪSTĪBAS CENTRA projektu.

Papildus jautājumu gadījumā, lūdzam kontaktēties ar Zani Ložu vai Edgaru Raitumu (zane@urbanbaltic.org, tel: 9194600; edgarsraitums@hotmail.com, tel: 9180016).

Cerot uz Rīgas pašvaldības atbalstu,

(lūdzu skatīt parakstus nākamajā lapā)

PIELIKUMS

1. Mākslas skolas ēka Lāčplēša ielā 55;
2. Lieliska 18. gs. vidus ēka Mārtiņa ielā 28 (ļoti vērtīga ēka, kura ir stipri apdraudēta, jo īpašnieki grib to jaukt nost);
3. Blokmuižiņa Vienības gatvē 27;
4. Muižiņa Slokas ielā 41;
5. Ēka 1. slimnīcas teritorijā pie Bruņinieku ielas;
6. Koka apbūves ansamblis Valdemāra ielā 43/45;
7. Koka ēkas Ādmiņu ielā;
8. Ēka Puķu ielā 2;
9. Ēka Arkādijas parkā – kādreizējais kino, restorāns;
10. Ēka Visvalža ielā 8;
11. Ēka Katoļu ielā 43,
12. Ēka Krāsotāju ielā 12.

8. pielikums: iesniegums VKPAI (uz Hanneles Kuitunen izpētes pamata)

skat. CD